

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3119/2016. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 1.Bpkf.168/2015/2. számú, 1.Bpkf.169/2015/2. számú, 1.Bpkf.170/2015/2. számú, 1.Bpkf.171/2015/2. számú, 1.Bpkf.172/2015/2. számú, 1.Bpkf.173/2015/2. számú végzései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 27. §-a alapján az ügyben első fokon eljáró bíróságnál 2015. szeptember 9-én, fax útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amely az Alkotmánybírósághoz 2015. szeptember 18-án érkezett. Az indítványozó a Székesfehérvári Törvényszék 1.Bpkf.168/2015/2. számú, 1.Bpkf.169/2015/2. számú, 1.Bpkf.170/2015/2. számú, 1.Bpkf.171/2015/2. számú, 1.Bpkf.172/2015/2. számú, 1.Bpkf.173/2015/2. számú végzései alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó beadványában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott.
- [2] 2. Az indítványozó ellen a Székesfehérvári Járásbíróság előtt 5.B.451/2009. szám alatt büntetőeljárás volt folyamatban. Mivel az indítványozó szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg az igazságügyi orvosszakértői vizsgálaton, ezért a bíróság több esetben az elővezetését rendelte el. Az elővezetés minden esetben eredménytelen volt.
- [3] A Járásbíróság az eredménytelen elővezetéssel összefüggésben (alkalmanként 7000 Ft), illetve két esetben az igazságügyi szakértő részére (esetenként 6858 Ft) bűnügyi költséget állapított meg 2015. április 13-án hozott 5.Beü.201/2015. számú, 3–8. alszámú végzéseiben.
- [4] Az indítványozó a határozatok ellen fellebbezett, de a Székesfehérvári Törvényszék a támadott végzéseiben a fellebbezéseket elutasította azzal, hogy az indítványozó a szabályszerű idézés ellenére az igazságügyi elmervos-szakértői vizsgálaton nem jelent meg és távolmaradását sem a vizsgálat napját megelőzően, sem azt követően nem igazolta.
- [5] Az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Székesfehérvári Törvényszék jogerős végzései ellen. Indokai szerint tárgyalás tartása nélkül kötelezték pénzfizetésre, így érvelést előadni, dokumentumokat megtekinteni, azokra érdemben reagálni nem volt módja. Az indítványozó álláspontja szerint a határozatok, a joggyakorlat és a jogszabályi alap, amely lehetővé teszi a tárgyalás nélküli döntéshozatalt, ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében foglalt tisztességes tárgyaláshoz fűződő joggal, valamint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt demokratikus jogállamiságból eredő jogalkotási követelménnyel, mivel a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 3. §-a kimondja, hogy azonos vagy hasonló életviszonyokat azonosan vagy hasonlóképpen kell szabályozni. Példaként említi, hogy a polgári eljárásban még a kis értékű perekben is kötelező tárgyalást tartani.
- [6] 2015. szeptember 25-én az Alkotmánybíróság tájékoztatta az indítványozót, hogy alkotmányjogi panasz benyújtására, illetve érdemi alkotmánybíróági eljárás megindítására nincs lehetőség. Az indítványozó 2015. december 2-án az Alkotmánybírósághoz érkezett hiánypótlásában postai úton is megküldte indítványát és az Abtv. 26. § (2) bekezdésére hivatkozva kérte az eljárás lefolytatását, de nem jelölte meg, hogy melyik jogszabályi rendelkezést tartja alkotmányellenesnek.
- [7] Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapozott vizsgálatot nem tudta lefolytatni, így a továbbiakban az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ára alapozott befogadhatóságával kapcsolatos körülményeit tekintette át.

- [8] 3. Az indítványozó a bűnügyi költségre vonatkozó utólagos rendelkezés során a különleges eljárásban született másodfokú jogerős végzéseket támadja.
- [9] Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában rögzítette, hogy az Abtv. 27. § első fordulata szerinti érdemi döntés, így alkotmányjogi panasz tárgya lehet a büntetőeljárásban hozott határozatok közül a vád tartalmi elbírálásáról, illetve a büntetőjogi felelősségről szóló határozat, azaz az ügydöntő határozatok közül a bűnösséget megállapító és a felmentő ítélet. Az ügydöntő végzések – a tárgyalás mellőzésével hozott végzés és az eljárást megszüntető végzés – nem tekinthetők az Abtv. szerinti érdemi döntésnek, azonban ezek a határozatok is vizsgálhatók alkotmányjogi panasz keretében, mert megfeleltethetők az Abtv. 27. § második fordulatának, a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek. Az Abtv. rendszertani értelmezéséből – a jogalkotói szándékra is tekintettel – az következik, hogy a jelenlegi jogszabályi környezetben az eljárás folyamán hozott bírósági határozatokkal szemben nincs lehetőség alkotmányjogi panasz benyújtására. Alkotmányjogi panasz keretében kizárólag az ügyek érdemében hozott végső döntések és a bírósági eljárást befejező egyéb döntések vizsgálhatók. {3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]}
- [10] Az 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: Be.) 578. §-a szerint a bűnügyi költségre vonatkozó utólagos rendelkezés egy önálló bírósági eljárás, amelyben a bíróság utólagosan, végzéssel határoz egy olyan kérdésben, amelyről a jogerősen lezárt ügyben nem vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett. Ebben az eljárásban a jogorvoslati lehetőség is biztosított, tehát egy önálló, bár járulékos bírósági eljárásnak számít. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ezért az Abtv. 27. § második fordulatában meghatározott feltételnek megfelel a másodfokú jogerős végzés.
- [11] 4. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó a Székesfehérvári Törvényszék támadott végzéseit 2015. augusztus 10-én vette át. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó 2015. szeptember 9-én telefaxon küldte meg a Székesfehérvári Járásbíróságnak, eszerint az előírt határidőben benyújtotta.
- [12] Az indítvány formai hiányossága azonban, hogy telefaxon nyújtották be, mert az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 28. § (1) bekezdése alapján a beadványt személyesen vagy ajánlott küldeményként postára adva kell – az Abtv. 53. § (2) bekezdése alapján – az első fokon eljáró bíróságnál benyújtani. Tekintettel azonban arra, hogy az indítványozó hiánypótlás keretében postai úton is benyújtotta panaszát, az Alkotmánybíróság megvizsgálta annak befogadhatóságát.
- [13] A panasz megfelel az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott formai követelményeknek, mivel tartalmazza
- az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [az Abtv. 27. §],
 - az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk, XXVIII. cikk (1) bekezdés],
 - a támadott bírói határozatokat (Székesfehérvári Törvényszék 1.Bpkf.168/2015/2. számú, 1.Bpkf. 169/2015./2. számú, 1.Bpkf. 170/2015./2. számú, 1.Bpkf.171/2015/2. számú, 1.Bpkf.172/2015/2. számú, 1.Bpkf.173/2015/2. számú végzései),
 - az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést,
 - a kifejezett kérelmet arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a felsorolt határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [14] 5. Az Alkotmánybíróság ezt követően az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az Abtv. 27. §-a és 29. §-a szerinti tartalmi követelményeit vizsgálta.
- [15] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [16] Az alapul szolgáló büntető ügyben az indítványozó terheltként szerepelt, így a benyújtott indítvány vonatkozásában jogosultnak és értelemszerűen érintettnek is tekinthető, mivel a bűnügyi költségek viselése rá vonatkozik.
- [17] Az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 32. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. § b) pontjában foglalt

jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra.

- [18] Az Alkotmánybíróság ennek alapján rögzíti, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 27. §-ban előírt követelményeknek.
- [19] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [20] 6. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] és a jogállamiságnak a sérelmét [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] kifogásolta.
- [21] 6.1. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az Alkotmánybíróság értelmezésében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, 1657, 1658–1659.; utóbb megerősítve pl.: 3224/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [12]}. Tekintettel arra, hogy az indítványozó a jogállamiság sérelmét nem e két kivételes esetre való hivatkozással állította, az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozással nem fogadható be.
- [22] 6.2. Az indítványozó szerint a támadott határozatok a tisztességes eljáráshoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] sértik.
- [23] Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).
- [24] Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75.; 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.] megerősített és továbbfejlesztett.
- [25] A kimunkált alkotmányos mérce értelmében a tisztességes eljárás (*fair trial*) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését foglalja egybe, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppen úgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes.
- [26] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}
- [27] Az indítványozó kifogásolta, hogy az ügyében nem tartottak tárgyalást.
- [28] A Be. 555. § (2) bekezdés e) pontja szerint a bíróság az iratok alapján dönt, szükség esetén ülésen meghallgatja az ügyészt, a terheltet és a védőt; bizonyítás felvétele esetén tárgyalást tart. A Be. 555. § (2) bekezdés h) pontja szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítélete elleni fellebbezést is tanácsulésen bírálja el.
- [29] Az Alkotmánybíróság azonban – a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben is – hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, amely szerint tartózkodik attól, hogy a jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [30] Az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban

beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.

- [31] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány befogadására a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés hiányában nincs lehetőség.
- [32] A kifejtett indokok alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2016. június 14.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2924/2015.

